

door Germain BILLIET

Het zijn twee begenadigde dichters, beiden hetzelfde jaar in Oostende geboren maar sterk verschillend van aard. Ze zijn al jaren weg uit onze stad en wonen toevallig in elkaars buurt : Jonckheere in Rijmenan, Vercnocke in Weerde, in vogelvlucht 9 km van elkaar verwijderd.

Van de eerste wordt hier een fragment, van de andere een gedicht afgedrukt, twee stukken geïnspireerd door een hoekje van Oostende.

"De Straat" zijn de verzen 309-368 uit het biografisch gedicht "Spiegel der Zee" (848 v.) gepubliceerd in 1947. Met beheerste weemoed en mild begrip herdenkt de 40-jarige dichter de straat, waar hij een gedeelte van zijn jeugd doorbracht (St.-Paulusstraat nr 10) en een klein drama dat zo gelukkig eindigde en waarin de zusters van St.-Vincentius a Paulo een rol speelden.

De vijfvoetige jamben met gekruist rijm klinken natuurlijk, doorvoeld, innig en ademen met een rustig ritme poëtische charme uit.

K. JONCKHEERE - DE STRAAT

Gelegen in het hart der stad, - de grijze,
de volkswrouw met haar dochters in satijn, -
zou zij in spel en woord mij onderwijzen
en eiland in de zee der huizen zijn.

Ik droeg den reuk van stroo en specerijen,
wanneer de winkelbel mij buiten stiet,
ik overzag het schaakbord der plaveien,
mat aan den schemer wat de dag nog liet.
Ze was een oude straat met smalle huizen
en scheeve schouwen met doorrookten kop,
de zeewind kon er door de gaten suizen
en als het vroor zaten er meeuwen op.
De hoge gevels keken door de ruiten
verveeld en flets, van luie armoe zuur,
een oude visscher leunde soms naar buiten
en tuurde kwijlend naar zijn overbuur.
Des avonds hoorden wij de kindren krijten
om dan opeens vervaarlijk stil te zijn;
door onze sluimer klonken soms verwijten,
een zware stem, een lange gil van pijn.
Daarom, wanneer ik stap door oude straten,
hef ik het hoofd en draal wat als ik kan;
wat ik als kind wist wil me niet verlaten
en ik zeg stil : elke raam heeft zijn roman.

Er stond een herberg, waar ik bier ging halen,
een koele, witte kan, getapt van 't vat,
daar leerde ik voor het eerst met geld betalen,
daar maakte men mij zeekren avond zat.
Bedroefd en walgend liep ik in den regen,
mijn hoofd één troebele herinnering,
ik dacht aan moeder en was zoo verlegen
daar ik niet huiswaarts dierf en zwerven ging.
Het vage zwaaien van de lichtbaak wenkte
mij naar de kaai, op 't einde van de straat,
ik doolde en voelde mij de diep gekrenkte
en in mij groeide een somberfelle haat;

omdat het groote leed van zooveel kleinen
te wijten is aan dwaas en blind vermaak
van hen, die niet bevroeden hoeveel pijnen
het schuwste hart behoeft voor de eerste wraak.

Een natte vischreuk deed mij eensklaps braken,
wanhopig zocht mijn hand een vasten muur
en ik viel neer. Maar toen ik mocht ontwaken
begon voor mij een wonder avontuur.

'K Zag om me heen een krans van jonge nonnen
met zacht gelaat en zalvend handgebaar,
heel ver en ijl was een gezang begonnen,
en ging een geur als om een meialtaar.
Het was zoo goed, niets noodde mij tot spreken,
werd dit een droom ? want weg was mijn verdriet,
een warme stem kwam toen de stilte breken
en vroeg : "Kent gij uw straat en pummer niet ?"
Ik knikte met een glimlach en werd schuchter,
want 'k zag het beeld van een bedronken man,
mijn oude vrees maakte me klein en nuchter
en 'ik zei : "Waar is mijn nieuwe, witte kan ?"
Ze lachten gul en wezen aan mijn zijde
de kleine kruik, die naast den zetel stond,
en nooit was een verloren kind zoo blijde
omdat het weer iets van zijn moeder vond.

*
* * *

"Bij het graf van James Ensor" van F. Vercnocke komt uit de
bundel "Land aan het Zwin" (1961).

De min of meer vrije verzen met onregelmatig rijmschema zijn
strak, koel van toon. De romantische voorstelling roept de non-
conformistische schilder op en verscheidene elementen uit zijn
doeken. De meester betreurt dat de innigheid van het vertrouwde
kerkhof vervangen is door kille vormelijkheid. Het gedicht ver-
tolkt de trotse reactie van een zelfbewust kunstenaar en weer-
spiegelt tegelijk de persoonlijkheid van Vercnocke.

F. VERCNOCKE - BIJ HET GRAF VAN JAMES ENSOR

Naast het duinkerkje te Mariakerke

Onder dit ruige metselwerk
van baksteen en cement
rust gij dus nu. De plaats is mij bekend :
de oude doden en de kerk,
een grijze toren
tussen duin en dorp verloren -
ik dwaalde daaromtrent,
een knaap nog, en een eenzaam kind;
het was er koel en stil, ik hoor
de ruitjes in het lege koor
nog sidderen in de wind.

't Is jaren her. Maar wat het was
is het niet meer : het wilde gras,
't vermoldde hout, de scheve zerken,
't werd alles opgeruimd... Ik wed
dat deze paden, deze groene perken,
zorgzaam gemaaid, en dan dit stijve bed,
Meester, u niet bevallen.

Het rusten moet u moeilijk vallen
onder geboomt dat, als gedrild,
staat op één rij. Gij hadt dit schoon verblijf
voorzeker minder deftig, minder stijf,
wat schilderachtiger gewild.

'k Zie, u, mij dunkt, bij nacht, als luid
de zeewind om de toren fluit,
slapeloos opstaan uit uw stenen bed
en dolen gaan, een huiverend skelet
door stuivend zand, waar een verlichte ruit
in 't vaal gehucht u noodt...

Maar naast het gloeiend kachelrood
vindt gij geen heul, want gij ontwaart
aan elke haard
maskers, en geen mensen. En 'k vermoed
dat heimelijk gij monklen moet
telkens als een holle hoge hoed
uw lof komt tuiten.
Eens liet het burgerdom u buiten;
maar nu gij, Meester, niet meer schimpen zult,
delgen wij onze schuld
met een gemetseld monument
van baksteen en cement.

DE VERKIEZINGEN VAN 1792 TE OOSTENDE

door Omer VILAIN

Op 17 december 1792 moesten in opdracht van de Fransen, die
onze stad bezet hadden, verkiezingen worden gehouden om de ver-
tegenwoordigers van het volk aan te duiden.

Op de plakbrieven door de Stads-Drukker B.D. BRICX gedrukt leest
men de indeling in de stad in 4 grote wijken, maar ook aan welke
voorwaarden men moest voldoen om te kiezen of verkozen te worden.

Artikel acht bepaalt o.a. :

"Tot actieven ofte werksaemen Borger in order van zijn Stemme
Keus ende Voys te kunnen geeven, ofte verkozen te kunnen worden,
word vereischt :

"Ten eersten dat hij Borger is deézer Stad,..."

"Ten tweeden dat hij bereikt heeft de ouderdom van vijf-en-twin-
tig jaeren."

"Ten derden dat hij niet in den staet is van dienstbaerheyd,..."

"Ten vierden dat hij moet spreken en verstaen de Vlaemsche
taele,..."

Aldus gedecreteert in 't Collegie dezen 11 december 1792.

A. DE GRYSPELLE

Wij menen te mogen oordelen dat een zaak HAPPART in 1792 met
Franse overheersers niet mogelijk was geweest.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶